

Dubravko Palijaš*
Diana Remenarić**

**KONFERENCIJA - OKRUGLI STOL:
PROJEKT RAZVOJA JEDINSTVENE EU BAZE
PODATAKA KAZNENIH EVIDENCIJA**
Den Haag, Europol, 17. svibnja 2002.

OKRUGLI STOL

Dana 17. svibnja 2002. u Den Haagu, u organizaciji Instituta za međunarodna istraživanja kaznenopravne politike Sveučilišta u Ghentu (IRCP), Belgija, pod okriljem Europske komisije, održana je konferencija - okrugli stol pod nazivom: *Projekt razvoja jedinstvene EU baze podataka kaznenih evidencija*.

Konferencija je održana u sjedištu Europol a u izaslanstvu Republike Hrvatske bili su: Dubravko Palijaš, pomoćnik ministrice Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Republike Hrvatske, i Diana Remenarić, načelnica Odjela za kaznene evidencije u Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave RH.

Sudionici okruglog stola bili su predstavnici država članica EU i predstavnici država-kandidata.

Cilj konferencije bio je promicanje ideje razvoja zajedničke EU baze podataka iz kaznenih evidencija.

UVOD

U uvodnom dijelu sastanka prof. dr. Gert Vermeulen sa Sveučilišta u Ghentu i mr. Charles Williams iznijeli su važnost primjene načela uzajamnog priznavanja sudskih odluka, iznesenog na Savjetu EU u Tampereu u listopadu 1999. Plan međusobnog priznavanja, prihvaćen od strane Savjeta EU za pravosuđe i unutarnje poslove dana 30. studenoga 2000, osnažuje izneseno načelo, navodeći da međusobno priznavanje sudskih odluka treba biti temelj buduće suradnje u kaznenopravnim i građanskopravnim stvarima.

U uvodnom dijelu više je puta istaknuto da stvaranje europske baze podataka iz kaznenih evidencija predstavlja korak prema punoj primjeni navedenog načela.

* Dubravko Palijaš, pomoćnik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave

** Diana Remenarić, načelnica Odjela za kaznene evidencije u Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave

PREZENTACIJA

Nakon uvodnih izlaganja prezentiran je Projekt (studija izvodljivosti), koji je izradio istraživački tim IRCP Sveučilišta u Ghentu.

Studija se temelji na Programu mjera za primjenu načela međusobnog priznavanja odluka u kaznenopravnim stvarima, Bruxelles, 24. studenoga 2000, postojećim EU izvješćima i dokumentima (izvješće Europskog komiteta za kaznenopravne probleme – CDPC), zaključcima bilateralnih sastanaka te izvješćima nacionalnih eksperata pribavljenim za potrebe izrade studije.

Izvješće Europskog komiteta za kaznenopravne probleme – CDPC sadrži izvješće o kaznenim evidencijama i rehabilitaciji osuđenih osoba na temelju čega je izrađen pregled zakonodavstva i prakse na tom području u nekoliko zemalja članica EU, što je bila osnova za razradu Projekta.

Projekt je obuhvatio sljedeća tematska područja:

A) SADRŽAJ BAZE PODATAKA

Projekt predviđa zajedničku bazu podataka koja bi sadržavala bazu podataka o kaznenopravnim sankcijama iz pravomoćnih presuda sa svim odlukama koje se odnose na počinjeno kazneno djelo i pravomoćnu presudu (kaznena evidencija - *criminal records*) te bazu podataka o mjerama koje nemaju veze s kaznenopravnim predmetom, npr. oduzimanje dozvole za nošenje oružja, oduzimanje roditeljske skrbi (registar mjera - *disqualification registrar*), tj.:

1. pravomoćne presude;
2. odluke koje se odnose na pravomoćnu presudu (npr. amnestija, pomilovanje, uvjetni otpust) ili na počinjeno kazneno djelo (oslobađajuće presude, rješenja o prisilnom smještaju nebrojivih osoba, odgojne mjere prema maloljetnicima);
3. pravomoćne presude stranih sudova;
4. pravomoćne presude u kaznenopravnim postupcima protiv pravnih osoba;
5. pravne kvalifikacije kaznenih djela.

Mogućnosti:

- uključenje svih nacionalnih kvalifikacija,
- uvođenje grupa kaznenih djela (jedinstvena klasifikacija),
- uvođenje posebnih EU kvalifikacija (*EU delikti*).

B) PRISTUP BAZI PODATAKA

Plan uzajamnog povezivanja daje tri mogućnosti:

1. bilateralna razmjena podataka,
2. mreža nacionalnih ureda kaznenih evidencija,
3. centralni ured EU kaznenog registra.

Konvencija o uzajamnoj suradnji u kaznenopravnim stvarima iz 1959. članom 22. već je uspostavila godišnju razmjenu informacija koje se odnose na kaznenu evidenciju. Predlaže se povećati učestalost razmjene.

Iako je jačanje bilateralne razmjene značajno, pokazalo se potrebnim uspostaviti stalnu elektroničku vezu između nacionalnih baza podataka država članica, tako da se svaki unos u nacionalni registar može iščitati u svakoj drugoj državi članici.

Uspostavljanje središnjeg ureda EU kaznenog registra u koji bi se preslikavali podaci nacionalnih evidencija država članica traži značajne investicije a otvara problem mogućeg preplavlivanja informacijama kojima nije lako upravljati iz jednog mjesta.

Zaključak je da je za sada najprihvatljivije rješenje korištenje mreže među nacionalnim registrima.

C) METODE PRETRAŽIVANJA

1. pretraživanje po imenima;
2. pretraživanje po kategorijama kaznenih djela (problem različitih kvalifikacija kaznenih djela – mogućnost uvođenja tehnike “etiketiranja”, tj. uvođenje naslova za grupu kaznenih djela koja imaju zajednički element bez upućivanja na određenu kvalifikaciju, nacionalna kvalifikacija na taj način ostaje netaknuta);
3. pretraživanje po EU kvalifikaciji kaznenog djela (EU kvalifikacija kaznenog djela znači da su nacionalne kvalifikacije zamijenjene općom definicijom).

Metoda pretraživanja po EU kvalifikaciji zahtijeva visok stupanj usklađivanja nacionalnih pravnih sustava.

D) ZAŠTITA PODATAKA

Zaštita podataka može se osigurati kroz model zajedničkih nadzornih tijela za zaštitu podataka (Europol - konvencija, Konvencija o korištenju informatičke tehnologije za carinske potrebe i Konvencija o implementiranju Schengenskog sporazuma o postupnom ukidanju kontrole na zajedničkim granicama).

Na europskoj razini potrebno je ustrojiti automatsko brisanje osuda protekom vremena ili na temelju odluke (zakonska rehabilitacija).

E) PRISTUP I KORIŠTENJE BAZE PODATAKA

Projekt se bavi pitanjima tko će imati pristup bazi podataka i koliko će takav pristup biti uvjetovan.

Osim država članica i europskih baza podataka, obrađuje i pitanje vanjskih tijela i trećih zemalja.

Prema postojećim pravnim sustavima zemalja članica, većina zemalja odobrava svojim policijskim vlastima direktan pristup nacionalnim registrima u svrhu otkrivanja počinitelja kaznenog djela.

Projekt predviđa isti princip zadržati na međunarodnoj razini.

Direktan pristup predviđa se za državna tijela koja se bave kaznenopravnim istragama (kaznenopravne istrage uključuju različite vrste vlasti u različitim državama članicama).

Druga tijela mogu pristupiti registru preko tijela koja imaju puni pristup. Takav indirektni pristup može biti uvjetovan.

Pravo pristupa država članica i pravo trećih država

Traženje informacija iz kaznene evidencije od druge EU-države članice sada je dio pravosudne suradnje među državama članicama.

Projekt EU baze podataka razrađuje četiri mogućnosti za ostvarivanje prava država nečlanica na traženje informacija iz kaznenih evidencija.

Najuža opcija je odbijanje pristupa, što znači da će država nečlanica zahtijevati informacije od nacionalnog registra svake države članice za koju zna da posjeduje informacije.

Sljedeća je mogućnost – omogućavanje kontakata, što znači da se država nečlanica obraća državi članici koja može reagirati davanjem podataka iz svog nacionalnog registra, ali se može obratiti i svim drugim državama u kojima se može naći više informacija.

Najšira opcija predviđa dostavljanje svih informacija raspoloživih u EU registru državama nečlanicama, i to ili preko države članice ili direktno od EU registra.

F) POTVRDA O DOBROM VLADANJU

Razvitak EU baze podataka čini izvodljivim dobiti i takozvanu EU potvrdu o dobrom vladanju.

Kaznenopravni sustavi određenog broja država članica omogućavaju praksu dobivanja potvrda o dobrom vladanju.

Sadržaj te potvrde ograničen je na puku deklaraciju da osoba “ima dobro vladanje” prema podacima iz baze podataka, s obzirom na motiv zahtjeva.

Potvrdu o vladanju zahtijeva osoba osobno, treba dokazati svoj identitet i navesti motiv zahtjeva (molba za zaposlenje, putovanje u inozemstvo, iseljenje i sl.).

Predlaže se uvesti praksu EU potvrde za “ranjiva zanimanja”. Pod “ranjivim zanimanjima” razumiju se:

- javna zanimanja (političke vlasti, vladina tijela, sudske vlasti),
- odgojna zanimanja,
- medicinska zanimanja,
- financijska zanimanja,
- prijevozna zanimanja,
- povjerljiva telekomunikacijska zanimanja.

Nakon prezentacije Projekta uslijedili su komentari delegacija država-članica i država-kandidata u kojima je istaknuta važnost izmjene informacija na specifičnim područjima.

Delegacija Republike Hrvatske u svom je Izvješću o kaznenim evidencijama i rehabilitaciji osuđenih osoba dala kratak pregled zakonodavstva i prakse na ovom području. Posebno su istaknuti naponi Vlade Republike Hrvatske te Ministarstva pravosuđa da što prije svoje kazneno materijalno i postupovno zakonodavstvo uskladi sa zakonodavstvom Europske unije u procesu stabilizacije i pridruživanja Europskoj uniji. Upozoreno je na potrebu informatizacije hrvatskog pravosuđa i uspostavljanja mreže Ministarstva pravosuđa, koje vodi kaznenu evidenciju, sa sudovima i državnim odvjetništvima u cilju ažurnog dostavljanja podataka kaznene evidencije pravosudnim tijelima.

Naglašena je spremnost Republike Hrvatske da se što prije priključi novom projektu ustanovljenja zajedničke baze podataka kaznenih evidencija Europske unije.

596. STR. PRAZNA